

Seminář psychologie duševního vývoje

Vývojová psychologie

Předmět

- **Vývojová psychologie**
  - **Zaměřena na zkoumání souvislostí a pravidel vývojových změn i jejich dynamice v jednotlivých oblastech psychiky i celku osobnosti**
  - **Změny**
    - Vznik, rozvoj a proměny psychických procesů i vlastností
    - Diferenciace i integrace
    - Kvantitativní i kvalitativní
    - Nárůst, úbytek i změna
    - Plynulé i prostřednictvím skoků

Cíle

(Langmeier, 1991)

- Popis a charakteristika změn typických pro určité období
- Odvození zákonitostí vývoje psychických vlastností a funkcí a jejich souvislostí
- Cílem vytvoření jednotné teorie; v současnosti uznávané teorie jsou zaměřeny spíše na určitou oblast nebo vývojové období

Oblasti vývoje

- **Biosociální vývoj**
  - Tělesný vývoj a jeho podmínky
- **Kognitivní vývoj**
  - Všechny poznávací procesy (zpracování informací, myšlení, rozhodování, učení)
- **Psychosociální vývoj**
  - Způsoby prožívání osobnostních a sociálních charakteristik, rolí, vztahů a sociálních pozic

Činitelé vývoje

- **Dědičnost**
  - Genotyp
    - Parterský výběr (pozitivní / negativní selektivita)
  - Fenotyp
  - *Nemusí se v průběhu vývoje pojevovat konstantně*
- **Prostředí**
  - s dědičností ve vzájemné interakci
  - někdy může být ovlivněno dědičností

Prostředí

- *Ovlivňuje interakcí s, člověk musí projevit nějakou aktivitu v procesu učení*
  - (např. Piaget)
- Fyzické prostředí
- Sociokulturní prostředí
  - Socializační činitelé
    - Společnost, kultura
    - Aktuální sociální kontext
      - Sociální vrstva
      - Primární (malá) sociální skupina = rodina

Rodina

- Poskytuje základní zkušenosti
  - (viz. např. Erikson)
- Zdroj jistoty, bezpečí
- Vliv biologický i sociální
- Rozvoj kompetencí, které jsou považovány za důležité
- Styl výchovy (Lewin, Čáp)
- V interakci s charakteristikami dítěte

+ vrstevníci, škola

- Kognitivní aspekt soc. zkušenosti – Dodge
- Bioekologický systém Bronfenbrenner

- Mikro, mezo, exo a makrosystém

Realizace duševního vývoje

- **Zrání** (*přípravenost, předpoklady k dalšímu vývoji*) a **učení** (*rozvoj*) jsou v interakci
- Kritická období
- Individuální zkušenost (obecná zkušenost)
- Rozdíly mezi chlapci a dívkami (gender)
- **Vývoj CNS** (myelinizace, synapse, funkční diferenciaci...)

Znaky psychického vývoje

- Zákonitý a celistvý proces; Kontinuum postupných proměn; Nebývá plynulý a rovnoměrný; Individuálně specifický
- **Vývojové fáze**
- **Vývojové mezníky**
  - Biologické (*samost. pohyb; pohlavní dospívání*)
  - Psychické (*konkrétní logické operace*)
  - Sociální (*nástup do školy, maturita*)
- Senzitivní fáze
- Ranné zkušenosti, sebepojetí
- Úroveň se projevuje na preferovaném způsobu uspokojování potřeb